

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

HYVÄ KÄYTÄNTÖ

UUDELLEENKÄYTETTÄVÄT KÄSIPYYHELAPUT

Avainsanat: osallisuus, yhteisöllisyys, yhteistyö, päivähoito, vapaaehtoistyö, energian- ja vedensäästö, jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys, kestävä elämäntapa

Kenelle: päivähoitoon

Tavoite

Tavoitteena on korvata kertakäyttöiset paperipyyhkeet tai pyykissä paljon tilaa vievät froteepyyhkeet käytetyistä lakanoista tehdyillä käsipyyhelapuilla.

Hyvä käytäntö pähkinäkuoressa

Lakanakäsipyyhkeet ovat ympäristöä säästävä ja taloudellinen vaihtoehto paperisille ja froteisille pyyhkeille. Tekniikan kandidaatti Laura Aaltonen tutki työssään ”*Paperi-, frotee- ja lakanakäsipyyhkeiden luonnonvarakulutus päivähoitossa*” paperi-, frotee- ja lakanapyyhkeiden MIPS:ejä, ja lakanakäsipyyhkeet osoittautuivat kaikissa luonnonvaraluokissa vähiten luonnonvaroja kuluttaviksi ja edullisimmiksi (Aaltonen, 2009; ks. lisää liitteestä). Ne ovat yhtä hygieenisinä kuin kertakäyttöiset paperipyyhkeet, koska nekin käytetään vain kerran, mutta ne pestään ja käytetään paperipyyhkeistä poiketen uudelleen ja uudelleen. Lakanakäsipyyhkeet valmistetaan vanhoista lakanoista, jotka saavat käsipyyhkeiden muodossa uuden elämän. Lakanakäsipyyhkeiden käytössä säästetään energiaa, sillä ne ovat kooltaan niin pieniä, että niitä mahtuu hyvin paljon yhteen pyykkikoneelliseen. Päivittäin pestävistä froteisista käsipyyhkeistä kertyy koneellinen pestäväksi huomattavasti useammin. Kevyet lakanakankaiset pyyhkeet myös kuivuvat nopeasti, vaikkapa yön yli huoneenlämmössä. Lakanakäsipyyhkeiden tekeminen, peseminen, kuivaaminen ja käyttövalmiiksi viikkaaminen ovat tärkeä osallistumisen muoto, johon niin lapset kuin heidän vanhempansa ja koko päiväkodin henkilökunta voivat osallistua. Hauskannäköiset lakanakäsipyyhkeet ovat iloinen piristys lasten arkeen!

Toteuttaminen

- Käytöstä poistetuista lakanoista tehdään pieniä pyyhkeitä 15-40 kpl / käyttäjä. Noin 20 lapsen ryhmä kuivaa käsiään 600 käsipyyhkeellä reilun viikon ajan.
- Lakanat leikataan 10x15 cm palasiksi ja reunat siksakataan tai ajetaan saumurilla.
- Puhtaat laput viikataan esimerkiksi kylpyhuonevaunun ylempään koriin ja käytetyt pyyhkeet kerätään alempaan koriin esimerkiksi pyykkipussiin.
- Pyyhkeet pestään pyykkipussissa.
- Pyyhkeet kuivataan noin 10 kappaleen nipuissa.
- Lapset ovat pyykkihommista aktiivisia toimijoita.

UUDELLEENKÄYTETTÄVÄT KÄSIPYYHELAPUT

Resurssit

Lakanakäsipyyhkeiden tekoon tarvitaan vanhoja lakanoita, ompelukoneita/saumureita lankoineen sekä talkooaikaa ompelua varten. Niiden säilytykseen sopivat hyvin kylpyhuonevaunut koreineen. Pesua varten tarvitaan pesupusseja ja kuivausta varten ripustettavia kuivatustelineitä.

Kokemuksia

Lakanakäsipyyhkeiden on lähtöisin *ryhmäperhepäiväkoti Artusta, Helsingistä*, jossa lakanakäsipyyhkeet otettiin käyttöön syksyllä 2007. Idea voitti Helsingin kaupungin sosiaaliviraston innovaatiokilpailun toisen palkinnon vuonna 2008 ja Helsingin kaupungin energiansäästökilpailun vuonna 2009. Artussa vaihdettiin froteepyyhkeet lakanakäsipyyhkeisiin, ja päiväkodin pyykkikonetta täytyy pyörittää nyt 9 koneellista vähemmän kahden viikon aikana. Eikä paperipyyhkeitä tarvitse hankkia.

4V-hankkeen aikana lakanakäsipyyhemallia on testattu isommissa päiväkotiyksiköissä. Niin päiväkodin henkilökunnan kuin lasten ja vanhempien kokemukset ovat positiivisia ja toimintaa halutaan laajentaa. Kokeilupäiväkodeissa seurattiin paperikäsipyyhkeiden ja lakanakäsipyyhkeiden kulutusta. Kun lakanakäsipyyhkeet otetaan käyttöön, voi materiaali-, kuivausteline- ym. hankinnoista aiheutua enimmillään saman verran kuluja kuin vuoden paperikäsipyyhkehankinnoista, ja käyttöönoton jälkeen rahaa säästyy huomattavasti. Jos kaikki Helsingin sosiaaliviraston päiväkodit (23 000 lasta) siirtyisivät paperipyyhkeistä lakanapyyhkeisiin, rahaa säästyisi vuodessa 105 800 euroa (ks. lisää liitteestä).

Hyödyt kestävän kehityksen kannalta

Lakanakäsipyyhkeet säästävät luonnonvaroja, energiaa ja rahaa. Ne valmistetaan vanhoista lakanoista tai hukkapaloista, jotka muuten menisivät kaatopaikalle. Lakanakäsipyyhkeistä ei synny roskia eikä roskapusseja tarvita. Vettä, pesuaineita ja energiaa kuluu vähemmän, sillä lakanakäsipyyhkeitä tarvitsee pestä huomattavasti harvemmin kuin froteepyyhkeitä. Lakanakäsipyyhkeet kuivuvat huoneenlämmössä ilman kuivausrumpua. Pitkäikäinen, jopa vuosia käytössä ollut lakanakäsipyyhke on lopulta biojätettä ja se maatuu vaikkapa päiväkodin omassa kompostissa. Lakanakäsipyyhkeitä käyttäessään lapset oppivat kestävän kehityksen periaatteita ja pääsevät mukaan oikeaan työhön viikatessaan pyyhkeitä kuivumaan.

Yhteystiedot

Ryhmäperhepäiväkoti Arttu, Helsinki